



## Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi  
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis  
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio  
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,  
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem  
præceptorum secundæ tabulæ

**Tamburini, Tommaso**

**Monachii, Anno M.DC.LIX.**

Quo ad alios, n 47. ubi quoad notarios, numero 56.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-39995**

rare non potest, sed à domino; hæc  
Lelsius.

c Lelsius lib. 2. c. 20. dub. 27. num.  
181.

53. Dixi ( si subscribat Apodixas )  
nam si solum scribat illas, quæ non fa-  
ciant fidem ( esto, deinde cum injusti-  
tia subscripturus sit usurarius ) d non  
videtur rem ingratam, seu certe gra-  
viter ingratam facere mutuuario.

d Fach. Bon. de Irregul. d. 7. q. 24.  
par. 5. nu. 1.

54. Dixi ( & simul ipse deponens  
particeps sit ) si enim solam deponat  
quis pecuniam, ut ijs usura exercea-  
tur, peccabit quidem eo malo affectu,  
at non obligabitur, ( quam vis obli-  
gari putet c Salas ) ad restitutionem,  
quia hæc non est injuria contra mu-  
tuarium: huic enim certè gratum  
est, adesse pecuniam apud usurarium,  
quam ipse recipere facile possit.

e Salas dub. 44. nu. 4. & 5.

55. Superfunt duæ difficultates; al-  
tera sic clare proponitur. Antonius u-  
surarius debet Petro ex justo titulo  
centum aureos; Titius autem debet  
eidem usurario alios centum, propter  
injustas usuras: si Antonius, ut Petro  
satisfaciat; dicat eidem, *exige tibi illos  
centum, quos mihi debet Titius*, licitè po-  
test Petrus, hos à Titio sibi exigere?  
Respondet Delugo, f cum duabus si-  
mul conditionibus posse; secus, ne-  
quaquam; prima conditio est, ut so-  
lum exigat, monendo de debito, non  
cogendo. secunda, ut pecuniam illam  
non accipiat nomine proprio, quasi jus  
habens ipsi datum ab usurario ( jus e-  
nim nullum is habet, quare nec al-  
teri dare potuit, ) sed accipiat nomine

usurarij, cui applicetur; nam deinde  
ipse Petrus ex ejusdem usurarij tacita  
commessione sibi applicare poterit.  
Quibus conditionibus positis, constat,  
inquit, responsio data; nam sic nec fiet  
res ingrata mutuuario, & Petrus ad  
satisfaciendum sibi non utetur illo in-  
justo jure usurarij, quo uti, esset in-  
trinsecè iniquum. *Quare si tota hæc in-  
dustria ( concludit Delugo ) explicetur  
ipsi mutuuario, & ipse consentiat, non  
obligarem Petrum ad peccatum, nec ad  
restitutionem.*

f Delugo, t. 2. de Just. d. 25. sec. 1. n.  
22. contra Less. ibid. citatum.

#### Notarius.

56. Altera difficultas est de notario  
celebrante actum, seu contractum u-  
surarium. Adde, & de testibus ad e-  
um contractum adhibitis; nam de me-  
ro scriba, seu copista, qui nullo modo  
fidem facit, patet ex dictis. Adde de-  
nique de Principe supremo, permitten-  
te usuras in suis ditionibus. Quoad  
notarium ergo, duo sunt certa, unum  
sub controversia.

57. Certum est primò, si notarius  
celebret contractum, expressa usura,  
unde, ex vi illius ( quia versatur apud  
justa tribunalia ) non possit cogi mu-  
tuarius ad solvendam usuram, pec-  
care quidem notarium, quia, quan-  
tum est ex se, concurrit cum injusto  
usurario, & facit contra juramentum  
à se initio officij emissum de non faci-  
endis ejusmodi injustis actibus; at  
non obligatur ad restitutionem, quia  
re ipsa nihil solvit supra sortem mu-  
tuarius, ut supponimus. Quid si in  
aliquo



aliquo loco, five per injuriam judicis, five per ignorantiam, five propter aliud caput, mutuarius usuras solvat? Respondeo, tunc obligabitur notarius ad restitutionem, saltem tertio loco, in defectum scilicet usurarij primo obligati, & judicis injusti, qui obligatur secundo loco. Ratio est, quia, quod usura solvatur immediate ex injustitia judicis, vel ex ignorantia, non tollit, quin notarius antecedenter injustam causam huic coactioni dederit.

§. *Silv. v. i. usur. 7. Less. d. 20. d. 27. num. 180. Mal. tr. 5. c. 3. dub. 24. contra lo. med. c. de usuris. q. 4. §. de cooperationibus.*

58. Certum est secundo, si notarius celebret contractum usurarium, sed palliate, fingendo alium titulum, peccare, & obligari ad restitutionem, quia & operatur contra juramentum, & concurrit ad injuriam.

59. Controversum ergo remanet, an si vel palliatum hunc, vel clare usurarium illum contractum notarius sic celebret, petente & volente mutuuario, peccet, & ad restitutionem solutum usurarum teneatur? Respondeo ex dictis, cum peccare quidem, quia facit contra juramentum, sed non obligari ad restitutionem. Ratio est, quia, ut modo prosecuti sumus, volenti & scienti non fit injuria. Quod si in hoc casu aliqua fiat, facile remittitur à mutuuario, cui res grata facta est.

60. Sed cur usurarius obligatur ad restitutionem, quamvis volenti, & scienti mutuuario rem gratam fecerit, mutuo quando summa usuris, non autem hic

notarius? Respondeo, quia notarius hic, & illi omnes, quos supra excusavi, nihil recipiunt ex usura; totum enim hoc lucrum usurae accipit usurarius. Hinc fit, ut mutuarius respectu usurarij non sit volens, atque adeo sit invitus simpliciter & absolute, sed sit solum volens, ex suppositione voluntatis usurarij, aliter mutuo nollentis, at respectu cooperatorum praedictorum, est simpliciter & absolute volens, cum ab ipsis recipiat beneficium, nec in ipsis adsit iniquitas actionis recipiendi injustas usuras.

#### Testes.

61. Quoad testes, ajo, ea, quae hactenus dicta sunt de Notario, dicenda esse de testibus. hi enim unum faciunt cum notario, tum ad communicandam vim scripturae publicae, tum ad alia praedicta.

#### Princeps.

Quoad Principem permittentem usuras, ajo, posse id fuisse videri apud Dianam: par. 9. tract. 8. resp. 14.

#### Cooperatio cum transgressivo praecipuum.

62. Cajus decrevit jejunium violare, inimicum occidere, rem alienam furripere, etiam si ego illi cibos, gladium, scalas non subministrem. sibi enim certo providebit ab alijs; quare merito hic dicitur praecipua transgressurus: Titius vero ita est dispositus, ut ubicumque inveniat cibos, eos